

Kontiolahden suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 17.06.2026 § 54

228/12.00.00.00/2026

Kontiolahden suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä on päivitetty vastaamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, opetussuunnitelmien perusteita sekä Opetushallituksen ajantasaisia ohjeistuksia. Päivityksen tavoitteena on ollut yhtenäistää toimintatapoja, vahvistaa ennaltaehkäisevää työtä sekä selkeyttää puuttumisen, seurannan ja yhteistyön käytäntöjä koko kunnan tasolla.

Suunnitelma perustuu perusopetuslain 29 §:n mukaiseen oppilaan oikeuteen turvalliseen oppimisympäristöön. Siinä korostetaan koko kouluyhteisön yhteistä vastuuta tämän oikeuden toteutumisessa. Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään suhtaudutaan nollatoleranssilla, ja kaikki tilanteet edellyttävät välitöntä puuttumista.

Aihe on viime aikoina herättänyt huolta niin kuntapäättäjissä kuin opetuksen järjestäjässä. Huoli liittyy erityisesti kouluhyvinvointia koskeviin havaintoihin ja kyselytuloksiin, kuten Kouluterveys- ja KiVa-kyselyihin, jotka osoittavat tarpeen vahvistaa ennaltaehkäisyä, puuttumista sekä seurannan systemaattisuutta.

Päivitetty suunnitelma painottaa aiempaa selkeämmin ennaltaehkäisevän työn merkitystä ja jäsentää sen yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolle. Yhteisötasolla korostuvat yhteiset pelisäännöt, valvontakäytännöt sekä oppilaiden ja huoltajien osallistuminen. Ryhmä- ja luokkatasolla hyödynnetään tutkimusperustaisia toimintamalleja, kuten KiVa Koulu -, ProKoulu- ja vertaissovittelumalleja, sekä vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta. Yksilötasolla tarkennetaan varhaisen tuen käytäntöjä, kuten oppilaiden hyvinvoinnin ja poissaolojen säännöllistä seurantaa sekä huolta herättäviin muutoksiin puuttumista.

Puuttumisen toimintamalli on tarkennettu ja yhtenäistetty siten, että kaikilla koulun aikuisilla on selkeä ja yhtenäinen toimintatapa. Toiminta etenee vaiheittain (pysähdyn – kuuntelen – selvitän), mikä korostaa tilanteen välitöntä keskeyttämistä, osapuolten tasapuolista kuulemistä sekä jatkotoimenpiteiden suunnittelua ja kirjaamista. Vastuunjakoa on selkeytetty siten, että ensivaiheen käsittelystä vastaa tilanteen havainnut opettaja ja tarvittaessa asia siirtyy koulun nimetyn tiimin, kuten KiVa-tiimin, käsiteltäväksi.

Kiusaamistilanteiden käsittelyprosessia KiVa-tiimissä on kuvattu aiempaa yksityiskohtaisemmin. Suunnitelmassa esitellään vaiheittainen toimintamalli, jossa korostuvat asian viivytyksetön käsittely, erilliset keskustelut osapuolten kanssa, ratkaisukeskeinen työskentely sekä säännöllinen seuranta.

Tuki- ja kurinpitotoimia koskevaa kokonaisuutta on täsmennetty siten, että sekä kiusatun että kiusaajan tilanne arvioidaan kokonaisvaltaisesti. Suunnitelmassa painotetaan pedagogisen ja opiskeluhuollollisen tuen merkitystä sekä tarvittaessa ulkopuolisten tukipalvelujen hyödyntämistä. Kurinpitokeinot kytketään osaksi kasvatuksellista kokonaisuutta, jonka tavoitteena on kiusaamiseen osallistuneen oppilaan käyttäytymisen muuttuminen ja vastuun ottaminen omista teoistaan.

Myös huoltajayhteistyötä koskevia käytäntöjä on kuvattu aiempaa tarkemmin. Kiusaamistilanteista ilmoitetaan huoltajille viivytyksettä, pääsääntöisesti saman päivän aikana, ja huoltajat osallistuvat tilanteiden selvittämiseen, tukitoimien suunnitteluun sekä seurantaan.

Dokumentointia ja seurantaa koskevat käytännöt on kuvattu aiempaa yksityiskohtaisemmin. Kaikki tapaukset kirjataan järjestelmällisesti siten, että kirjauksista ilmenevät tapahtumien kulku, osalliset, toteutetut toimenpiteet sekä sovittu seuranta. Lisäksi suunnitelmassa korostetaan jatkuvaa arviointia ja kertyvän tiedon hyödyntämistä toiminnan kehittämisessä.

Uutena osiona suunnitelmaan on sisällytetty konkreettiset toimintapolut erilaisiin tilanteisiin, kuten huolta herättävään käyttäytymiseen, yksittäisiin ristiriitatilanteisiin, toistuvaan kiusaamiseen, väkivaltatilanteisiin, häirintään sekä rasismiin ja syrjintään.

Kokonaisuutena päivitetty suunnitelma selkeyttää ja vahvistaa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisyyn ja käsittelyyn liittyviä käytäntöjä sekä täsmentää puuttumisen vastuita ja toimintamalleja. Se lisää toiminnan yhdenmukaisuutta ja läpinäkyvyyttä sekä tukee oppilaiden turvallisuuden toteutumista kaikissa kouluyhteisöissä. Samalla se tukee henkilöstön arjen työtä tarjoamalla selkeät toimintamallit, parantaa toiminnan ennakoitavuutta ja vaikuttavuutta sekä vahvistaa huoltajayhteistyötä.

Suunnitelma liitetään osaksi Kontiolahden kunnan esi- ja perusopetuksen opiskeluhuoltosuunnitelmaa, ja sitä sovelletaan myös lukiokoulutuksessa. Esiopetus- ja kouluyksiköt tarkentavat omat suunnitelmansa tämän kokonaisuuden mukaisiksi sekä huolehtivat niiden säännöllisestä seurannasta ja arvioinnista.

Lisätietoja: kasvatus- ja koulutusjohtaja Leila Kurki, p. 050 344 7909, opetuspalvelujen erityisasiantuntija Annastiina Säkkinen, p. 050 595 3912.

Kasvatus- ja koulutusjohtajan ehdotus:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päättää hyväksyä suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.
